

а також викладач має забезпечити подальший розвиток якостей із метою їх доцільної збалансованості); формуюча індивідуалізація (викладач забезпечує формування та розвиток індивідуальних стилів і стратегій оволодіння навичками й уміннями мовленнєвої діяльності за умови урахування індивідуальних особливостей функціонування нервової системи; увага приділяється ступеню розвитку каналів обробки мовної та мовленнєвої інформації, визначається підхід до її обробки, а саме аналітичний чи узагальнюючий, а також екстравертність або інтровертність особистості).

З метою реалізації комплексної індивідуалізації навчання при підготовці перекладачів рекомендовано:

- застосовувати комунікативний стиль оволодіння іноземною мовою за умови виявлення екстравертності та пропонувати завдання, спрямовані на концентрацію уваги, підвищення самоконтролю, зниження надмірної емоційності та недбалості під час мовленнєвої діяльності, й навпаки, некомунікативний підхід при інтровертності з метою стимулювання мовленнєвої діяльності, зниження замкнутості, підвищення зацікавленості в активній мовленнєвій діяльності;

- добираючи навчальний матеріал, звертати увагу як на аналітичний підхід до обробки інформації, так і на узагальнюючий, тому вправи мають бути розраховані на реалізацію обох видів обробки інформації;

- вдосконалювати ступінь розвитку каналів обробки мовної та мовленнєвої діяльності за рахунок використання фонетичних вправ із вербально-зоровим сприйняттям інформації.

Список літератури

1. Губарева О. С. Психологічні особливості формування професійної компетенції працівників МВС : дис. ... канд. психол. наук / О. С. Губарева. – Харків, 2005.
2. Кузовлєв В. П. Индивидуализация обучения иноязычной речевой деятельности как средство создания коммуникативной мотивации : дисс. ... канд. пед. наук / В. П. Кузовлєв. – Липецк, 1982.
3. Ніколаєва С. Ю. Цілі індивідуалізації навчання іноземної мови у мовному педагогічному вузі / С. Ю. Ніколаєва // Методика викладання іноземних мов. – К. : Рад. шк., 1987. – Вип. 16. – С. 53–58.
4. Пастрик Т. В. Психологічні особливості формування продуктивного білінгвізму у майбутніх перекладачів : дис. ... канд. психол. наук / Пастрик Т.В. – К., 2005.
5. Sandra J. Savignon. Communicative Language Teaching / Sandra J. Savignon // Linguistic Theory and Classroom Practice. – 2011.

УДК 811.111'373.492.5

М.В. Гурецька (Луцьк)

ІНТЕР'ЕКТИВНЕ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ „РОЗДРАТУВАННЯ” (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Вивчено інтер'ективне лексико-семантичне поле „роздратування”. Виділено шари цього поля та розглянуто специфіку вживання вигуків англійської мови, що номінують емоційний стан роздратування.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, вигук, емоційний стан роздратування.

Изучено интер'ективное лексико-семантическое поле „раздражение”. Выделены слои этого поля и рассмотрена специфика употребления междометий английского языка, которые номинируют эмоциональное состояние раздражения.

Ключевые слова: лексико-семантическое поле, междометие, эмоциональное состояние раздражения.

The article deals with the research of interjectional lexico-semantic field “annoyance”. The author singles out the layers of this field and reveals functional peculiarities of the English interjections which express the emotional state of annoyance.

Key words: lexico-semantic field, interjection, emotional state of annoyance.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Актуальність проблеми зумовлена посиленою увагою лінгвістів до емоційного аспекту людського фактору в мові, а також до вивчення лексем, основним компонентом категоріального значення яких є емоції.

Мета статті – побудова англомовного інтер'ективного лексико-семантичного поля „роздратування”. **Завданнями** такі:

- виокремити та провести аналіз лексичних одиниць, що слугують для вираження емоційного стану роздратування;

- згрупувати досліджувані одиниці та визначити їх належність до окремих шарів поля;

- побудувати лексико-семантичне поле „роздратування”.

Вигук – це частина мови, яка виражає емоції, волевиявлення та елементи думки людини [2, с. 302]. Вигуки є повнозначними одиницями мови, денотатом яких є співвіднесеність до предметів, дій та ситуацій, а сигніфікатом – інформація про ставлення мовця до об’єкта мовлення [1, с. 45].

До ядра інтер’єктивного лексико-семантичного поля „роздратування” належать вигуки зі спільною семантичною ознакою „*вираження роздратування*”. У словникових статтях знаходимо спільну сему роздратування в дефініціях таких вигуків: **heck** – виражає гнів та роздратування: *Oh heck! What are you doing here?* [3, с. 129]; **jeez/ geez/ gee** – виражає гнів та роздратування: *“You should only wear full robes in Oxford on ceremonial occasions!” “Gee, what a shame”* [3, с. 106].

До приядерної зони поля віднесемо мовні одиниці, вживання яких обмежене певною ситуацією: **bugger off** – гнівне спонування йти геть: *I grabbed tins of stew and soup and I started hurling them into the ruck. And I started shouting. “Bugger off, you load of turd-tops,” I yelled at the top of my voice* [3, с. 64]; **get away** – різке спонування йти геть [3, с. 107]; **give me a break** – виражає роздратування від почутого, а також роздратоване спонування припинити щось робити: *“I’m an intellectual-type guy, Tracy” James joked. “O, give me a break,” Tracy moaned; Mr. Deeds said, “Look, fellers, gimme a break, will you. Come back later and we’ll sort all this out”* [3, с. 109]; **go and eat coke** – вживається як реакція на чиїсь слова та дії, виражає невдоволення, роздратування: *Go and eat coke! I’ve had enough of you today, you are getting on my nerves* [3, с. 110]; **go away** – виражає роздратування, прохання не заважати: *Go away! Don’t you see I’m busy?* [3, с. 110]; **hark** – різке прохання замовкнути, зберігати тишу: *“Hark! There’s an aeroplane about somewhere!” said Lucy-Ann suddenly* [3, с. 126]; **hey** – привертання уваги та вираження роздратування: *“Hey, Bobby. Listen. They won’t let you see her. It won’t do any good”* [3, с. 134]; **skedaddle** – різке спонування йти геть [3, с. 267]; **vamoose** – різке спонування йти геть [3, с. 310].

У зону ближньої периферії потрапили полісемантичні вигуки. Це мовні одиниці, які використовуються для вираження роздратування, а також інших негативних емоцій. До них належать: **as if** – критичне ставлення, недовіра, роздратування: *You know how pools winners always say it won’t change their lives? Yeah, as if* [3, с. 45]; **aw** – протест, роздратування, недовіра, несхвалення, невдоволення: *“Aw, shut up!” Bob muttered* [3, с. 52]; **bah** – нетерпляче відхилення, несхвалення, протест, презирливе роздратування, огида: *Bah! What a load of nonsense!* [3, с. 54]; **crikey** – роздратування, здивування з приводу чогось неприємного: *Oh Crikey, I’m going to be late!* [3, с. 81]; **cripes** – роздратування, здивування: *“Cripes!” Bill exclaimed irritably. “A man doesn’t love a gin, not a white man”* [3, с. 81]; **dammit** – подив, досада, роздратування: *Verheek hesitated. “Just say yes, dammit!” Darby snapped* [3, с. 82]; **dang** – надзвичайне роздратування, збентеження, подив, досада: *“Oh, dang it, do this one, Mr. Herriot,” Mr. Dagget barked, turning the hairy neck towards me. I injected the animal* [3, с. 83]; **darn** – невдоволення, роздратування: *Oh, darn it, I didn’t mean to do that!* [3, с. 83]; **death and the devil** – здивування, обурення, досада [3, с. 83]; **dog my cats** – здивування, досада, невдоволення, роздратування [3, с. 87]; **drat** – сумнів, недовіра, роздратування: *Drat! He is late again!* [3, с. 91]; **drat it** – роздратування, невдоволення, досада, обурення: *“Drat it! I might have known it was fatal to bring it down here. Ought to have kept it at school, or in the village, rather”* [3, с. 91]; **eh** – невдоволення, жаль, здивування: *“Don’t we eat yet?” “Eh patience! Patience, Signora. It takes time in this house,” said the man in the background* [3, с. 92]; **fiddlesticks** – непогодження, недовіра, роздратування, нетерпіння: *“Of course our private affections are the paramount consideration. However, there is a ... well, a legal and contractual side to matrimony which...” “Fiddlesticks!”* [3, с. 98]; **fie** – роздратування, відроза [3, с. 98]; **fie on/ upon smb** – гнів, несхвалення, заперечення, роздратування, відроза [3, с. 98]; **ho hum** – нудьга, стомленість, розчарування, невдоволення, зневага, презирство [3, с. 136]; **huh** – непогодження, здивування, розчарування, зневага: *The woman was saying to herself, furious with insult, “So I can’t huh?”* [3, с. 144]; **indeed** – здивування, сумнів, роздратування, недовіра, подив, скептицизм, іронія: *Where is the Atlantis? Where, indeed? Who indeed could have told her this?* [3, с. 180]; **jingo** – здивування, роздратування [3, с. 191]; **pah** – відроза, роздратування, категоричне несхвалення: *“Well, dear Horace, if you won’t admit what we all know, keep quiet.” “Pah!” said*

Horace, aggravated beyond words. "Pah!" said Kiki at once, and went to the hole entrance. She looked down [3, с. 247]; **pish** – презирство, зневага, роздратування, нетерпіння [3, с. 249]; **pshaw** – нетерпіння, зневага, роздратування, незгода: *"Pssshaw! That's done it!" snorted Uncle Ponty* [3, с. 253]; **strewth** – здивування, роздратування [3, с. 276]; **tut-tut** – помірковане нетерпіння, роздратування, докір, досада: *"Tut tut, Alex! What do you think you're doing?"* [3, с. 306]; **what hogwash** – заперечення, недовіра, роздратування [3, с. 323].

До зони дальньої периферії відносимо полісемантичні вигуки, які виражають не лише роздратування та негативні емоції, а й протилежні їм позитивні. Сюди потрапили такі мовні одиниці: **all right** – невдоволення, роздратування: *Tyrone: All right, all right, I'll stop. Gd knows, I don't like the subject either. Will you join me in a drink?; впевненість, згода, схвалення, погодження: "I want to see you," said Tom intently. "Get on the next train." "All right." "I'll meet you at the newsstand on the lower level"* [3, с. 31]; **by crikey** – роздратування, здивування: *By crikey! That really gave me pause!; захоплення: By crikey! It's tasty!* [3, с. 66]; **gee whiz** – здивування, роздратування: *At the same time... he was decidedly curious about what all this was for. A hundred dollars! Gee whizz!; захоплення, подив, ентузіазм: "Leave me alone with her. Tell Mrs. Davidson that our prayers have been answered." They went out and closed the door behind them. "Gee whiz," said the trader* [3, с. 106]; **gosh** – здивування, досада, недовіра: *"Gosh, it's hot in here." And she moved over and opened a window, something that none of us had dared to do* [3, с. 121]; радість, задоволення: *"Brought your cat, Mr. Herriot." "Gosh, thanks, Jack!" I said, scooping Oscar gratefully* [3, с. 121]; **ha** – зневага, роздратування, презирство, здивування, подив: *"And you are very fond of him." "Ha!" The tone of my voice surprised me; задоволення, тріумф: Ha! I know where you are hiding!* [3, с. 123]; **oh** – невдоволення, роздратування, хвилювання: *"I say, Rose, don't be a perfect beast." "Oh, go to hell!"; радість, задоволення, розуміння: He leaned forward and gave an address to the driver. "Oh, it's lovely to see you!" Franny said as the cab moved off* [3, с. 236]; **okay** – нетерпіння, роздратування: *"Oh, okay, I suppose you can come, as long as you realise that you won't be very welcome. That I'm doing you a favour..." I rang off. I was annoyed; погодження, згода, схвалення: "Well, that's just great. Don't I call you, you call me. Okay, I got the message."* [3, с. 239].

У зону маргінального шару лексико-семантичного поля роздратування потрапили мовні одиниці, які є самостійними частинами мови за своїм походженням і належать до різних лексико-семантичних полів, оскільки для маргінального шару характерне перехрещення з іншими полями. Ці емотивні одиниці втратили свої функції, стали виразниками емоційного стану роздратування й перейшли до інтер'єктивного поля „роздратування”: **blow it** – виражає здивування, роздратування, досаду: *Blow it! I just can't get this wallpaper straight! Will someone come and help me please* [3, с. 62]; **bother** – невдоволення, роздратування: *"Mother is arriving home tomorrow," she said. "Bother. I wish to goodness she would stay away"* [3, с. 63]; **botheration** – виражає невдоволення, роздратування: *Botheration. I forgot his telephone number!* [3, с. 63]; **boy** – незначне невдоволення, роздратування: *Boy! Isn't it cold!* [3, с. 63]; **Christ** – виражає здивування, роздратування, страх: *"Christ – and they told me to keep away from Kansas! Never set my pretty foot here again"* [3, с. 75]; **crap** – непогодження, недовіра, роздратування: *"Can we drink to it?" "All you want. But later." "Crap"* [3, с. 80]; **damn** – роздратування, збентеження, досаду: *Damn! I've forgotten the letters* [3, с. 82]; **damnation** – роздратування: *Damnation! Oh, damnation! Mockery everywhere! Everything I think is mocked by everything I do* [3, с. 83]; **the devil** – виражає надзвичайне роздратування: *... after a moment Ratterer had exclaimed: "Clyde!... Well,... the devil! Whaddya know?"* [3, с. 84]; **fudge** – невдоволення, роздратування: *Oh fudge! I've left my glasses at home!* [3, с. 105]; **God** – виражає гнів, злість, роздратування, безпорадність, розпач, відчай: *"Ah, God, leave off of that!" the old man said, so harshly that Stuart felt, inexplicably, hurt* [3, с. 112]; **good God/ good gravy** – здивування, досада: *"Good God! I'd heard crime was bad here. But not like that"* [3, с. 118]; **goodness** – виражає надзвичайне здивування, досаду, недовіру [3, с. 119]; **heaven and earth** – здивування, роздратування, жаль [3, с. 129]; **heavens** – виражає здивування, подив, досаду, роздратування, обурення: *"Heavens! Haven't you got these dishes done yet?" exclaimed the staff nurse, bustling in. "It beats me what you people do with your time"* [3, с. 129]; **hell** – гнів, роздратування: *Hell, I don't know what he looks like* [3, с. 129]; **here** – виражає роздратування, докір, протест: *"Here," I said, "what are you talking about? You are doing it on purpose. Go away"* [3, с. 131]; **honestly** – здивування, роздратування, несхвалення, розчарування: *Honestly! Look at what you've done!* [3, с. 138]; **hooley** – роздратування: *"My proof is full of hooley. He doesn't know theme from an A one..." "Bunk!" he exclaimed. "Hooley!"* [3, с. 138]; **Jesus** – зди-

вування, шок, роздратування, гнів: *He finished his beer, and looked at his watch. "Jesus, I must run. I'm meeting Amanda at six"* [3, с. 191]; **Lord** – виражає роздратування, здивування, досаду, переляк: *"Lord, doesn't it look neglected!" he exclaimed* [3, с. 204]; **man** – здивування, нетерпіння, роздратування, захоплення: *"Two things," Kristin said. Man, she liked to talk!* [3, с. 207]; **nonsense** – вживається як реакція і виражає заперечення, роздратування, невдоволення: *"Nonsense, Cokey. Mr. Hickson would never treat me like that!"* [3, с. 226]; **nuts** – роздратування, недовіра, подив, презирство, зневага: *"Nuts to you!" he snapped* [3, с. 233]; **oh brother** – виражає роздратування та здивування: *Oh brother, it's you again! What do you need this time?* [3, с. 237]; **piss off** – роздратування: *"I hear we have a little problem," he said with an encouraging smile. "Piss off, you asshole!" shouted Iolanda* [3, с. 249]; **rats** – роздратування, відчай, відраза, огида, невдоволення, роздратування: *Rats, I thought they have discovered their mistake and are going to take all the fun out of my life* [3, с. 256]; **rubbish** – виражає роздратовану категоричну незгоду: *"Yes, time is an advantage if – if – there has been foul play." "Rubbish!" cried Lawrence angrily* [3, с. 260]; **shame** – виражає співчуття, досаду, прикрість, образу: *Shame, man, we would have invited you if we'd known you were free* [3, с. 266]; **well** – злість, невдоволення, роздратування: *"... why don't you put a block and chain on him and have done with it?" she said. "Well, didn't you suggest sending Simon with him, yourself?"* [3, с. 315]; **why** – виражає нетерпіння, роздратування: *"Look at those arms and legs!" he cried. "And good God! Will you look at his hands and feet! Did you ever in your life see such hands and feet on a child his age?" "Why, it's awful!" his mother agreed, nodding* [3, с. 332].

Результати та перспективи подальшого дослідження. У статті здійснено спробу побудови інтер'єктивного лексико-семантичного поля „роздратування” шляхом виділення таких шарів: ядро, приядерна зона, зони ближньої та дальньої периферії, маргінальний шар. Проте невивченим залишається функціонування досліджуваних лексичних одиниць у художньому дискурсі. Вирішення цього питання сприятиме глибшому вивченню лексичних одиниць англійської мови, що виражають емоційний стан роздратування.

Список літератури

1. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць (на матеріалі німецької мови) / Гамзюк М. В. – К. : Видавн. центр КДЛУ, 2000. – 256 с.
2. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник / В. О. Горпинич . – К. : Академія, 2004. – 336 с.
3. Медведєва Л. Англо-український словник : Мовленнєві ідіоми, вигуки, звуконаслідування / Л. Медведєва, Н. Холден. – К. : Дніпро, 2003. – 536 с.

А.М. Гуцол (Чернівці)

ОБРАЗА ЯК ТАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ АГРЕСИВНОЇ СТРАТЕГІЇ У КОНФЛІКТНОМУ СІМЕЙНОМУ ДИСКУРСІ

Розглянуто тактику „образи” в межах агресивної стратегії у німецькомовному сімейному конфліктному дискурсі та виділено основні шляхи її вербалізації.

Ключові слова: образа, сімейний конфліктний дискурс, стратегія, тактика

Рассмотрена тактика „оскорбление” в рамках агрессивной стратегии в немецкоязычном семейном конфликтном дискурсе и выделены основные особенности данного языкового феномена.

Ключевые слова: оскорбление, семейный конфликтный дискурс, стратегия, тактика

The article deals with the tactic “insult” as a mark of strategy “aggression” in German family conflict discourse and highlights the main peculiarities of a given speech phenomenon.

Key words: insult, family conflict discourse, strategy, tactic

Тенденція інтенсивного розвитку нових мовознавчих течій – антропоцентричної, прагматичної та соціолінгвістичної – активно сприяє поширенню та розвитку досліджень конфронтативної (конфліктної) комунікації. В рамках нашого дослідження розглядаємо конфлікт на площині сімейного побутового дискурсу у ракурсі реалізації двох мовленнєвих стратегій агресії та